

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **Y. I. M. Y.,** zastoupený JUDr. Ing. Milanem Mlezivou, advokátem se sídlem Skrétova 1011/48, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2018, č. j. OAM-158/ZA-ZA11-K10-2018, o kasačních stížnostech žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 11. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 20, a proti opravnému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost proti opravnému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 30 **se zamítá**.

II. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 11. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 - 20, ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti opravnému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 - 30.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti proti opravnému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 30 **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce, státní příslušník Irácké republiky muslimského – sunnitského vyznání, který na území České republiky přicestoval z Iráku přes Sýrii a Finsko, podal dne 15. 2. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany.

[2] Žalovaný dne 12. 9. 2018 rozhodl o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“ a „napadené rozhodnutí“). Napadené rozhodnutí žalobce převzal dne 3. 10. 2018.

[3] Žalobce dne 15. 10. 2018 prostřednictvím svého zástupce podal žalobu proti napadenému rozhodnutí, v níž zároveň uvedl, že její odůvodnění doplní ve lhůtě třiceti dnů.

[4] Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) svým shora označeným usnesením ze dne 21. 11. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 20 (dále jen „napadené usnesení“) odmítl žalobu podle § 37 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jelikož neobsahovala žádný žalobní bod, který by bylo možno projednat. Žalobní námitky pouze obecně parafrázovaly ustanovení zákona. Ačkoliv byl žalobce zastoupen advokátem a sám avizoval, že odůvodnění žaloby doplní, neučinil tak. S ohledem na to krajský soud ani žalobce k doplnění žaloby podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nevyzýval. K tomu ho vedla i skutečnost, že žaloba byla podána ke konci lhůty k podání žaloby a žalobce by již nebyl s to žalobu doplnit včas.

[5] Opravným usnesením ze dne 10. 12. 2018, č. j. 58 Az 2/2018 – 30 (dále jen „opravné usnesení“), krajský soud opravil záhlaví tohoto napadeného usnesení tak, že označení žalovaného zní „*Ministerstvo vnitra, sídlem Nad Štolou 936/3, poštovní schránka 21/OAM, Praha 7*“; a dále v odstavci 6. odůvodnění se text „*§ 37 odst. 3 s. ř. s.*“ nahrazuje zněním „*§ 37 odst. 5 s. ř. s.*“. Tento postup odůvodnil tím, že při písemném vyhotovování rozsudku došlo ke zjevné nesprávnosti, jelikož v záhlaví napadeného usnesení byl v pozici žalovaného označen nesprávný správní orgán. Ke zjevné nesprávnosti – překlepu došlo i v rámci odst. 6 odůvodnění usnesení při označení ustanovení procesního předpisu. Tyto zjevné nesprávnosti proto podle § 55 odst. 5 ve spojení s § 54 odst. 4 s. ř. s. krajský soud opravil.

II. Obsah kasačních stížností a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti napadenému usnesení kasační stížností, kterou opírá o důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) a d) s. ř. s., tedy namítá nezákonnost odmítnutí jeho žaloby a nepřezkoumatelnost spočívající v jiné vadě řízení před soudem (dále jen „kasační stížnost I“). Uvádí, že jeho žaloba splňuje podmínky řízení. Označil totiž výrok rozhodnutí, který napadá, dostatečně vylíčil, v čem spatřuje nezákonnost postupu žalovaného a co navrhuje. Žalobní námitky byly sice obecné, avšak projednatelné v té míře obecnosti, v níž byly formulovány. Krajský soud měl dbát výkladu ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces. Stěžovatel dále krajskému soudu vytýká, že v napadeném usnesení odmítl jeho žalobu podle § 37 odst. 3 s. ř. s. Toto ustanovení neobsahuje zákonné zmocnění pro takový postup. Krajský soud měl žalobu odmítnout podle § 46 s. ř. s. Pokud žalobní návrh neobsahoval náležitě formulované žalobní námitky, měl krajský soud podle § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzvat stěžovatele k odstranění vad podání a stanovit k tomu lhůtu.

Krajský soud stěžovatele nevyzval a bezdůvodně spoléhal, že sám vady žaloby odstraní. Proto krajský soud nesprávně posoudil, že stěžovatel již nebyl s to svou žalobu doplnit, a to i s ohledem na možnost komunikovat se zástupcem stěžovatele i v poslední den lhůty prostřednictvím datové schránky. Krajský soud měl stěžovatele vyzvat k odstranění vad žaloby a poučit jej, jakým způsobem má být žaloba doplněna. K tomu měl stanovit soudcovskou lhůtu.

[7] Proti opravnému usnesení stěžovatel brojí kasační stížností, kterou opírá o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem a nepřezkoumatelnost (dále jen „kasační stížnost II“ kasační stížnost I a II dále společně také jen „kasační stížnosti“). Stěžovatel namítá, že kromě opravy zjevné písařské chyby v označení žalovaného krajský soud provedl změnu v odstavci 6. odůvodnění, přičemž změnil odkaz na § 37 odst. 3 s. ř. s. na § 37 odst. 5 s. ř. s. Tato změna odůvodnění však není pouhou opravou písařské chyby. Opravu krajský soud učinil až po podání kasační stížnosti I. a reagoval tak na její obsah. Důvodem opravy může být pouze písařská nebo početní chyba, která je zřejmá. Opravné usnesení nesmí měnit a nahrazovat charakter původního odůvodnění odůvodněním novým. Takové opravné usnesení by nahrazovalo opravné prostředky a rozhodování kasačního soudu. Krajský soud proto nezákonně změnil své původní napadené usnesení.

[8] Žalovaný ve svém vyjádření souhlasí s postupem krajského soudu, jelikož stěžovatel a jeho zástupce si byli vědomi nedostatků podané žaloby, přičemž sami avizovali její doplnění. Krajský soud nepochybil, jestliže stěžovatele nevyzval k doplnění žaloby. Žaloba je podle žalovaného neprojednatelná. O tom svědčí i avízo stěžovatele, že žalobu doplní. Opravným usnesením krajský soud nezkrátil stěžovatele na jeho právech. V případě odmítnutí podle § 37 s. ř. s. se jednalo o zjevnou nesprávnost ve smyslu § 55 odst. 5 ve spojení s § 54 odst. 4 s. ř. s. Oprava v odůvodnění neměla za následek změnu důvodů.

III. Posouzení kasačních stížností Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasačních stížností a konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejich podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení a opravné usnesení vzešla (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnosti byly podány včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Podle rozsudku zdejšího soudu ze dne 21. 2. 2007, č. j. 4 Ans 3/2006 - 123, publikovaného pod č. 1177/2007 Sb. NSS, *„[p]roti opravnému usnesení podle § 54 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost přípustná (...); předmětem přezkumu však je pouze splnění podmínek pro provedení opravy.*

III.A Kasační stížnost II

[10] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal opravné usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti II (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Přitom přihlédl i k důvodům, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4, věty za středníkem s. ř. s.

Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[11] Stěžovatel namítá, že opravné usnesení je nezákonné, jelikož jím krajský soud kromě výroku opravil v reakci na kasační stížnost I i odůvodnění v odstavci 6, a to tak, že změnil odkaz na § 37 odst. 3 s. ř. s. na § 37 odst. 5 s. ř. s.

[12] Podle § 54 odst. 4 s. ř. s. „*předseda senátu opraví v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku, vydá o tom opravné usnesení a může odložit vykonatelnost rozsudku do doby, dokud opravné usnesení nenabude právní moci.*“

[13] Je tedy otázkou, zda lze opravu odůvodnění provedenou na základě opravného usnesení, považovat za „*chybu v psaní a počtech*“ či „*jinou zjevnou nesprávnost*“.

[14] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu „*může být za zjevnou nesprávnost (ve smyslu § 54 odst. 4 s. ř. s.) považována pouze chyba, ke které došlo zjevným a okamžitým selháním v duševní či mechanické činnosti osoby, za jejíž účasti bylo rozhodnutí vyhlášeno či vyhotoveno, a která je každému zřejmá. Zřejmost takové nesprávnosti vyplývá především z porovnání výroku rozhodnutí s jeho odůvodněním, případně i z jiných souvislostí*“ (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 11. 2011, č. j. 4 Ads 139/2011 - 400).

[15] Ústavní soud k výkladu institutu opravných usnesení uvádí, že „*tento postup slouží výhradně k opravě zjevných chyb rozhodnutí majících spíše "technický charakter" (různých překlepů, zkomolenin, přepisů, chyb v počítání, nečitelnosti textu apod.). I když je "zjevná nesprávnost" relativně neurčitým pojmem, jehož naplnění je třeba vždy dovozovat z kontextu skutkových a právních okolností (vztahujících se k opravovanému rozsudku a celé věci), je třeba otázku "zjevnosti" nesprávnosti hodnotit vždy z pohledu účastníka řízení, jemuž je rozhodnutí adresováno, nikoliv rozhodujícího orgánu*“ (podle usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 779/15 či podle nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 2678/13).

[16] Krajský soud v napadeném usnesení v odstavci 5 vysvětlil, že „*vzhledem k tomu, že žalobce je právně zastoupen a sám avizoval doplnění podané žaloby, nepřistoupil krajský soud k jeho vyzvání podle § 37 odst. 5 s. ř. s. k doplnění žaloby, k čemu ho ostatně vedlo i to, že žaloba byla podána ke konci lhůty pro její podání a tak již nezbyl čas, ve kterém by byl žalobce schopen na výzvu soudu reálně reagovat*“ (zvýraznění doplněno). Dále znovu odkázal na § 37 odst. 5 prostřednictvím rozsáhlé doslovné citace rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 – 31, publ. pod č. 3733/2018 Sb. NSS. Bezprostředně poté v odstavci 6 následuje závěr, že „*s ohledem na shora uvedené krajský soud podle § 37 odst. 3 s. ř. s. žalobu odmítl, neboť neobsahovala žádný projednatelný žalobní bod*“ (zvýraznění doplněno).

[17] Stěžoval v kasační stížnosti I podané dne 29. 11. 2018 krajskému soudu ohledně odstavce 6 napadeného rozhodnutí vytknul, že odmítnutí jeho žaloby podle § 37 odst. 3 s. ř. s. je vadné, jelikož toto ustanovení neobsahuje zmocnění pro takový postup. Krajský soud měl podle stěžovatele žalobu odmítnout podle § 46 s. ř. s. či postupovat podle § 37 odst. 5 s. ř. s. a vyzvat ho k doplnění žalobních bodů.

[18] Je možné, že krajský soud opravným usnesením reagoval na námitky uvedené v kasační stížnosti I, jelikož opravu provedl až poté, co obdržel prostřednictvím Nejvyššího správního soudu kasační stížnost I. Tato skutečnost však bez dalšího neznamená, že oprava odůvodněná v opravném usnesení jako „*zjevná nesprávnost – překlep*“ by byla krajským soudem provedena v rozporu se zákonem. Vzhledem k tomu, že krajský soud bezprostředně před nesprávným odkazem na § 37 odst. 3 s. ř. s. opakovaně pojednává o § 37 odst. 5 s. ř. s., přičemž podrobně ustanovení v souvislostech vysvětluje a odkazuje i na rozsudek rozšířeného senátu, který § 37 odst. 5 s. ř. s. výslovně s odmítnutím žaloby spojuje, z kontextu skutkových i právních okolností v konkrétním případě napadeného i opravného usnesení vyplývá, že ani účastník řízení – stěžovatel nemohl než porozumět chybnému odkazu na odstavec zákonného ustanovení jako zjevné nesprávnosti spočívající v překlepu z čísla 5 na číslo 3. Nadto ustanovení § 37 odst. 3 s. ř. s. v napadeném usnesení dále nikterak nefiguruje. Nelze ani mít za to, že by krajský soud vydáním opravného usnesení napravoval vady právního posouzení, netransparentnost a nepředvídatelnost soudního řízení a nikoliv řádné, přesvědčivé a přezkoumatelné odůvodnění svého rozhodnutí, kterými by byl porušen požadavek na řádné odůvodnění rozhodnutí jakožto jedna ze základních zásad spravedlivého procesu (podle nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 2678/13).

[19] Kasační stížnost II proto není důvodná.

III.B Kasační stížnost I

[20] S ohledem na to, že Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost II proti opravnému usnesení, zabýval se dále napadeným rozhodnutím ve znění opravného usnesení.

[21] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti I proti napadenému usnesení se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou její přijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

[22] Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany pro nepřijatelnost, jestliže ta svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ byl v usnesení Nejvyššího správního soudu dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, vyložen tak, že kasační stížnost bude posouzena jako přijatelná v případě, že (1) vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

[23] Stěžovatel k otázce přijatelnosti kasační stížnosti I tvrdil v zásadě pouze velmi okrajově, že bylo zasaženo do jeho práva na spravedlivý proces v důsledku postupu krajského soudu. Toto pochybení spatřuje v nesprávném postupu krajského soudu, který jej nevyzval k doplnění žalobních bodů a žalobu odmítl pro jejich absenci. Posouzení přijatelnosti kasační stížnosti I v tomto případě úzce souvisí s posouzením zákonnosti procesního postupu krajského soudu, a tedy samotné důvodnosti kasační stížnosti I. Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval posouzením namítaných procesních pochybení, která stěžovatel označil jako kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem.

III.B.1. Náležitosti žaloby

[24] V prvé řadě se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda stěžovatel skutečně v žalobě řádně neuvedl žalobní body, a jeho žaloba proto trpí nedostatkem zvláštních náležitostí podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[25] Podle § 71 odst. 1 písm. d) „*žaloba kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat d) žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné*“. Podle rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, publ. pod č. 835/2006 Sb. NSS „*nemůže být líčení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Právní náhled na věc se přitom nemůže spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona bez souvislosti se skutkovými výtkami. Pokud žalobce odkazuje na okolnosti, jež jsou popsány či jinak zachyceny ve správním či soudním spise, nemůže se jednat o pouhý obecný, typový odkaz na spis či jeho část, nýbrž o odkaz na konkrétní skutkové děje či okolnosti ve spisu zachycené, a to tak, aby byly zřetelně odlišitelné od jiných skutkových dějů či okolností obdobné povahy a aby bylo patrné, jaké aspekty těchto dějů či okolností považuje žalobce za základ jím tvrzené nezákonnosti*.“

[26] Jelikož stěžovatel v žalobě pouze uvedl výčet zákonných ustanovení, která byla žalovaným porušena, a citoval jejich obecná znění a dodal, že žalovaný odmítá jakékoliv argumenty v žádosti o udělení mezinárodní ochrany pro účelovost, a napadené rozhodnutí proto nemá oporu ve spise, nelze tato tvrzení považovat za náležité žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Stěžovatel neuvedl, v čem konkrétně spatřuje porušení označených zákonných ustanovení. Neuvedl ani, v čem podle jeho názoru žalovaný nedostatečně odůvodnil odmítnutí jeho argumentů v žádosti. Krajský soud proto správně usoudil, že takto formulované námitky nesplňují požadavky § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Námitka stěžovatele je proto nedůvodná.

III.B.2. Povinnost vyzvat k odstranění vad

[27] V druhé řadě Nejvyšší správní soud posuzoval, zda měl krajský soud povinnost stěžovatele vyzvat k odstranění vad žaloby.

[28] Otázkou postupu krajského soudu v případě nenáležitě formulovaných žalobních námitek, se zabýval již výše uvedený a krajským soudem citovaný rozsudek rozšířeného senátu (ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 – 31, publ. pod č. 3733/2018 Sb. NSS). V případě chybějících žalobních bodů se jedná o vadu spočívající v absenci zvláštních náležitostí žaloby, kterou lze odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. s tím, že soud zároveň stanoví lhůtu k odstranění vad. Délka lhůty ovšem není na úvaze krajského soudu, ale má být stanovena podle odpovídající zbývající části zákonné lhůty pro podání žaloby. To vyplývá z § 71 odst. 2 s. ř. s., podle kterého žalobce může „*rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body [...] jen ve lhůtě pro podání žaloby*.“ Podle rozsudku rozšířeného senátu lhůta stanovená v § 71 odst. 2 větě třetí s. ř. s. dopadá nejen na případy, kdy žalobce doplní vedle již obsažených další (nový) žalobní bod, ale i na případy, kdy v žalobě neuvedl žalobní bod žádný. Soud je povinen vyzvat žalobce k doplnění žalobních bodů (§ 37 odst. 5 s. ř. s.) vždy, je-li se zřetelem na konkrétní situaci pravděpodobné, že žalobce bude s to žalobu doplnit včas.

[29] Krajský soud v napadeném usnesení odkazuje na výše citovaný rozsudek rozšířeného senátu a dovozuje, že s ohledem na podání žaloby v posledních dnech žalobní lhůty by stěžovatel nebyl s to žalobu včas doplnit, a vzhledem k tomu, že byl zastoupen advokátem, který sám upozornil, že žalobní body ve lhůtě 30 dní doplní, dospěl k závěru, že nebyl povinen stěžovatele k doplnění žalobních bodů podle § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzývat a žalobu po uplynutí avizovaných 30 dní odmítl.

[30] Tento postup krajského soudu však nerespektuje výše uvedenou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Rozsudek rozšířeného senátu totiž v bodě [59] explicitně uvádí, že „*soud má povinnost žalobce vyzvat k doplnění žalobních bodů i tehdy, deklaroval-li žalobce svou vědomost, že žaloba neobsahuje žalobní body a současně se zavázal, že žalobu v určité lhůtě doplní. Žalobce totiž může vycházet z nesprávné lhůty k podání žaloby, soud však tuto skutečnost není s to okamžitě ověřit. Proto je třeba, aby soud i v takovémto případě výzvu k doplnění žaloby zaslal.*“ a dále v bodě [60] „*nevyzve-li soud žalobce k doplnění žalobních bodů, jakkoliv ho vyzvat s ohledem na shora uvedené měl, musí se to projevit i na dalším postupu soudu. Rozšířený senát se ztotožňuje s názorem, dle něhož, porušil-li krajský soud povinnost vydat výzvu k doplnění žalobních bodů, musí krajský soud zaslat výzvu k doplnění žalobních bodů dle § 37 odst. 5 s. ř. s. se stanovením k tomu přiměřené lhůty odpovídající ‚časovému prostoru', který by žalobce býval měl, pokud by jej krajský soud řádně a včas vyzval k doplnění žaloby. Jak uvádí judikatura, v ‚této specifické situaci budou i takto dodatečně ve lhůtě soudem stanovené uplatněné žalobní body platným podkladem pro přezkum rozhodnutí žalovaného' (rozsudek ze dne 4. 5. 2016, čj. 6 Ads 280/2015-40, bod 33).*“ Prohlášení advokátem zastoupeného stěžovatele o tom, že žalobní body ve lhůtě 30 dní doplní, tak nejsou nikterak relevantní pro posouzení otázky, zda má krajský soud povinnost stěžovatele v souladu s § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzvat, či nikoliv. Již ze samotného sdělení žalobce, že žalobu doplní ve lhůtě 30 dnů, je zřejmé, že vychází z nesprávného povědomí o délce zbývající části lhůty k podání žaloby. Ani postup krajského soudu, který vyčkal, až stěžovatelem avizovaná lhůta 30 dnů uplyne, nemůže takové procesní

pochybení napravit. Krajský soud měl stěžovatele vyzvat a poskytnout mu k doplnění žaloby takový počet dní, který odpovídal zbývající části lhůty pro podání žaloby.

[31] Krajský soud uvedl, že stěžovatele k doplnění žalobních bodů nevyzval, jelikož ten podal žalobu v posledních dnech žalobní lhůty, a nebyl proto s to žalobu včas doplnit. Podle citovaného rozsudku rozšířeného senátu je „*soud povinen vyzvat žalobce k doplnění žalobních bodů (§ 37 odst. 5 s. ř. s.) vždy, je-li se zřetelem na konkrétní situaci pravděpodobné, že žalobce bude s to žalobu doplnit včas*“. Nicméně dále uvádí, že „*pro posouzení možnosti doplnění žaloby, zbývá-li jen několik málo dnů do konce lhůty pro podání žaloby, bude klíčové, zda může soud žalobci nebo jeho zástupci doručit výzvu rychle, typicky disponují-li tyto osoby datovou schránkou, anebo má soud povinnost doručit na elektronickou adresu, kterou adresát sdělil soudu (za podmínek § 46 odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s.). Naproti tomu, bylo-li by třeba žalobci nebo jeho zástupci doručovat výzvu poštou, nemá soud povinnost vyzvat jej k doplnění žalobních bodů, byť ještě k doplnění žaloby zbývá několik málo dnů; takováto výzva by zpravidla nemohla být poštou žalobci doručena včas, aby ji žalobce stihl vyhovět.*“

[32] V případě stěžovatele musí být žaloba podána podle § 32 odst. 1 zákona o azylu ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí žalovaného bylo stěžovateli doručeno 3. 10. 2018, posledním dnem pro podání žaloby byl čtvrtek 18. 10. 2018. Ze soudního spisu vyplývá, že žalobu zástupce stěžovatele odeslal ze své datové schránky v pondělí 15. 10. 2018. Ačkoliv stěžovatel v určitý okamžik dne 15. 10. 2018 prostřednictvím zástupce zaslal soudu žalobu, ještě v posledním okamžiku tohoto dne měl stěžovatel možnost žalobní body dále doplnit, takže je třeba jej celý považovat za den, který je pro doplnění žaloby k dispozici. Kromě toho zbývaly další 3 dny, a to úterý 16. 10. 2018, středa 17. 10. 2018 a čtvrtek 18. 10. 2018, opět až do posledního okamžiku tohoto dne (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 - 172). Krajský soud tak nesprávně určil, že žaloba byla podána v posledních dnech lhůty.

[33] Značně zjednodušující je také úvaha krajského soudu ohledně reálné možnosti včasného doručení výzvy k odstranění vad a reálné možnosti na výzvu ve zbývající lhůtě adekvátně reagovat. A to především s ohledem na to, že stěžovatel byl zastoupen advokátem, který disponuje pro účely doručování datovou schránkou. Při posouzení, zda je zbývající část lhůty dostatečná k odstranění vad žaloby, není proto s ohledem na možnost doručování do datové schránky nutné brát v potaz čas potřebný pro doručení výzvy. Zbývající část lhůty v délce až 4 dnů je proto významným časovým úsekem, jejž žalobce k odstranění vad své žaloby může využít, aby odvrátil jejich očekávatelné procesní následky. Lhůta 4 dnů je nezanedbatelná i v porovnání s celkovou délkou zákonné lhůty 15 dnů pro podání žaloby (§ 32 odst. 1 zákona o azylu).

[34] Krajský soud ovšem zcela formalisticky dospěl k závěru, že žalobce by již nebyl s to ve zbývající části lhůty vady žaloby odstranit, a proto soud není povinen ho k odstranění vad vyzývat. Takový přístup je nutno odmítnout, a to především za situace, kdy je pouze na úvaze soudu, zda má ještě smysl k odstranění vad účastníka vyzývat, či nikoliv. Právo na přístup k soudní ochraně je ústavně garantováno, a proto musí soudy své procesní kroky volit tak, aby měl účastník co největší možnost je reálně využít, pokud ovšem dodrží zákonná pravidla. Námitka stěžovatele je proto důvodná a napadené usnesení je v tomto ohledu nezákonné.

III.B.3. Přijatelnost

[35] Z výše uvedeného je zřejmé, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva tak, že jeho postup mohl mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Odmítl žalobu, aniž by vyzval k doplnění žalobních bodů a nechal doběhnout zbývající část lhůty k podání žaloby, což by mohlo vést k meritornímu posouzení a rozhodnutí. V důsledku vadného procesního postupu krajského soudu bylo stěžovateli odepřeno jeho právo na věcné projednání žaloby, a tedy *a priori* omezena či vyloučena možnost domoci se soudní cestou ochrany svých hmotných práv. Krajský soud taktéž nerespektoval výše citovanou ustálenou a jasnou judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 – 31, publ. pod č. 3733/2018 Sb. NSS), přičemž nelze zároveň vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS).

[36] Hmotněprávní postavení stěžovatele je dotčeno „potenciálně" a „podmíněně", tím, že k posouzení jeho hmotněprávní pozice v důsledku procesního pochybení soudu vůbec nedojde, resp. dojde v menší než zákonem předepsané míře, takže pro případ, že by skutečně do jeho práv bylo správním orgánem nepřípustně zasaženo, uzavřela by se pro stěžovatele cesta, jak takové pochybení správního orgánu prostřednictvím soudu napravit. Lze se proto důvodně domnívat, že kdyby se krajský soud řídil zákonnými procesními pravidly, rozhodnutí ve věci by bylo odlišné. Avšak není přitom rozhodující, zda by pro stěžovatele bylo příznivější. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že *„pokud by totiž institut nepřijatelnosti byl vykládán tak, že není důvodu považovat za přijatelnou kasační stížnost opřenou o – per se důvodné – námitky proti procesnímu pochybení krajského soudu, jestliže podle obsahu spisu lze s vysokou mírou pravděpodobnosti mít za to, že i kdyby k tomuto procesnímu pochybení nedošlo, rozhodnutí ve stěžovatelově věci by nebylo pro něho příznivější, popřelo by to preventivní, usměrňující a sjednocující funkci institutu kasační stížnosti ve vztahu ke krajským soudům a zprostředkovaně i správním orgánům. V konečném důsledku by to oslabilo systém ochrany subjektivních veřejných práv zajišťovaný správním soudnictvím, neboť závěry o hmotněprávní pozici stěžovatele by Nejvyšší správní soud činil způsobem, jenž odporuje požadavkům na řádné zjištění skutkového stavu a jenž stěžovateli odpírá přístup k soudu a možnost vyjádřit se ke všem aspektům jeho věci, které považuje za významné; v podstatě by hmotněprávní pozici stěžovatele soud posuzoval mimoprocesními metodami. Takový výklad § 104a s. ř. s. by proto nebylo lze považovat za konformní s čl. 90 věta první Ústavy ve spojení s čl. 36 odst. 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Jejich smyslem a účelem je totiž vytvořit a zajistit fungování systému efektivní (tedy dostatečně účinné a spravedlivé) ochrany těchto práv. Tím bude takový systém, který všechny orgány veřejné moci, jež o subjektivních veřejných právech rozhodují, důsledně a bezvýjimečně nutí k zákonnému postupu (zde, ve věci stěžovatele, zrušením nezákonného rozhodnutí krajského soudu kasační instancí) bezprostředně a v každém jednotlivém případě, a nikoli selektivně (jen v případech, v nichž se to na základě předběžného posouzení, učiněného kasační instancí zpravidla toliko podle obsahu spisu, jeví účelné s ohledem na pravděpodobný výsledek soudního řízení v meritu věci). Právě v zájmu na patřičné ochraně procesních práv účastníků řízení jako nástroje k ochraně jejich práv hmotných je nutno*

v takovýchto případech vidět „přesah vlastních zájmů stěžovatele“ ve smyslu § 104a s. ř. s.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006 - 67).

[37] Z právě vyložených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost I musí být posouzena jako přijatelná.

IV. Závěr a náklady řízení

[38] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost II není důvodná, a proto ji ve výroku I. tohoto rozsudku dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[39] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost I důvodnou a v souladu s větou první před středníkem § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení ve znění opravného usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (výrok II.). Krajský soud bude vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). To znamená, že usnesením vyzve stěžovatele k odstranění vad žaloby ve lhůtě, která bude odpovídat počtu dnů, které by stěžovatel býval měl, pokud by jej krajský soud řádně a včas vyzval k doplnění žaloby.

[40] V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti I (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

[41] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti II rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti II (výrok III.). Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti II netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady nad rámec jeho běžné činnosti vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno (výrok IV.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. června 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu